Geçmişin İzi Sürülürken
Tarih Bilincine Adanan Bir Ömür
Prof. Dr. Abdülkadir Donuk Armağanı

Geçmişten Günümüze Türkistan Tarihinin Bilinmeyenleri

Editör
Prof. Dr. Muallâ Uydu Yücel
Araş.Gör. F. Aysel Dıngıl Ilgın

ÖTÜKEN

İÇİNDEKİLER

Önsöz 9

Önce İnsan: İlmi Rehberim, Hocam, Manevi Babam Prof.Dr. Abdülkadir Donuk
Mualla Uydu Yücel 11

Millî ve Manevî Değerlerin Savunucusu Prof. Dr. Abdülkadir Donuk
Abdülkerim Özaydın 15

Prof. Dr. Abdülkadir Donuk'a Veda Dersi
Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyeleri 18

Abdülkadir Donuk Hayatı ve Eserleri
Mualla Uydu Yücel 20

Batı Edebiyatında ve Sanatında Hun ve Attila Algısı
Fatma Aysel Dıngıl Ilgın 33

Kars Yöresinde Bulunan Kaya Resimleri İle Çin'de Hun Ve Göktürk Dönemine Ait Kaya Resimlerinin Karşılaştırılması
Eyüp Sarıtaş 47

Gustave Schelegel'in Tesbitine Göre Köl Tegin Yazıtı'nın Çince Tarihlendirilmesi
Mehmet Zeren 71

Terhin Yazıtı'nın Tarihî Açıdan Değerlendirilmesi
Saadettin Yağmur Gömeç 75

Batı Türklüğünde Ay İsimlerinin Gelişimi
Tuncer Baykara 105

İslâmiyet Öncesi Türk Kültüründe Tasvir Yasağı
Münevver Ebru Zeren 113

Hazar Kağanlığı'nın Musevîliğe Geçişi
Hasan Demiroğlu 141

Oğuz Boyları ve Hayat Ağacı Motifinin Metafizik Arka Planı
Gözde Sazak 151

Fahrü'd-Dîn Es'ad-ı Gorgânî'nın Vîs u Râmîn Romanı ve Parth / Arşakıdler Devrinde Merv Şehrinde İlk Nevrûz Kutlama Töreni
Mehmet Tezcan 161

Haçlılar Karşısında İlk Türk Lideri: Sultan I. Kılıçarslan
Birsel Küçüksipahioğlu 191

Emîr (Melik) Gazi (1104-1134)
Muharrem Kesik 207

Haçlılar'a Karşı Mücadelenin Önde Gelen Liderlerinden Nûreddin Mahmud B. Zengî (1146-1174)
Ebru Altan 225

Konuralp'in Nökerlerinden Eflagan ve Zamanı
Prof. Dr. Enver Konukçu 245

Fatih Sultan Mehmed Dönemi Osmanlı- Karamanoğulları Mücadelesi
Yahya Başkan 252

Or Kalesi'nin Kazak ve Rus Tarihindeki Yeri ve Önemi
Orhan Doğan 272

Azerbaycan Tarihinde Kaçak Hareketleri ve Kaçak Nebi Destanı
Nesrin Sarıahmetoğlu 299

Türkçülüğe Toplumsal ve İktisadî Muhteva Kazandırma Girişimi Olarak Halkçılık Düşüncesi Ve Halka Doğru Mecmuası
Abdullah Gündoğdu 311
Sovyet İdeolojisi Ve Emir Timur Tarihi'nin Yeniden İnşası
A. Ahat Andican 329
Wilhem Kiesewetter'in Gözünden Kırım Tatarları
Kamelya Tekne 350
Ord. Prof. Dr. M. Fuad Köprülü'nün Sovyet Sosyalist Birliği Bilimler Akademisi Haberleşme Üyeliğine Seçilmesi Konusu Üzerine
Osman Fikri Sertkaya 363
Hariçte Türkistan Davasının Dönüm Noktası: 15 Mart 1952 Tarihli Ankara Toplantısı
Ömer Kul 380
Şorlar Üzerine Bir Deneme
İlyas Topsakal 389
Kazak Tarihi Yazımına Eleştirel Bakış-3
Osman Yorulmaz 400
Somut Kültürel Bir Miras Olarak Arşivler
İshak Keskin 410
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Genel Türk Tarihi Anabilimdalı Düşünceler
Gülçin Çandarlıoğlu 436

KISALTMALAR

a.g.e.	:	adı geçen eser
a.g.m.	:	adı geçen makale
a.g.t.	:	adı geçen tez
a.mlf	:	aynı müellif
a.y.	:	aynı yer
ADTCFD	:	Ankara Üniversitesi Dil- Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi
akt	:	Aktaran
Бет	:	sayfa (Kazakça)
Bkz.	:	Bakınız.
Bsk.	:	baskı
C	:	Cilt.
çev.	:	Çeviren
Der.	:	Derleyen(ler)
DİA	:	Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
DLT	:	Divan-ı Lügat-it Türk
Düz.	:	Düzenleyen
Ed.	:	Editör
İA	:	İslâm Ansiklopedisi
KB	:	Kutadgu Bilig
Krş	:	Karşılaştırınız
Dtp.	:	Dipnot
Haz.	:	Hazırlayan
N	:	Sayı (İngilizce- Rusça)
Nşr.	:	Neşreden
Pp	:	sayfa (İngilizce)
s.	:	Sayfa
S	:	Sayı
TDAV	:	Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Tom	:	Cilt No (Rusça).
Trans	:	Translation
TTK	:	Türk Tarih Kurumu
Vol.	:	Volume
Yay	:	Yayınları, Yayınevi.
Yay. Haz	:	Yayına Hazırlayan

Önsöz

İçinde yer aldığımız ilim dünyasında emekliye ayrılan veya ayrılmak üzere olan hocalarımıza bir armağan kitap çıkarmak geleneksel hale geldi. Biz de bu geleneğin kendi kürsümüzde uygulanması amacı ile bizleri yetiştiren, bir değil birden fazla armağan kitap çıkarılmayı hak eden değerli hocamız Prof.Dr. Abdülkadir Donuk'a henüz çalışma hayatında iken böyle bir armağan kitap hazırlamak istedik ve bu gaye ile çalışmalara başladık. Amacımız hocamıza emekli olduğu günlerde hemen bu armağan kitapla hoş bir sürpriz yapmaktı. Bu amaçla kürsüde çalışan hocalarımızla bir toplantı yaparak, bölümdeki bütün hocalar ile hocamızın samimi olduğu arkadaşlarına ve bizzat yetişmesinde emeğinin geçtiğini bildiğimiz meslektaşlarımıza duyuru yaparak böyle bir armağan kitap çıkaracağımızdan haberdar ettik. Haber verirken de bir sürpriz yapmak istediğimizi ve bu yüzden bu çalışmanın aramızda kalmasını rica ettik ve kendilerine aşağı-yukarı 1,5 yıl gibi bir süre verdik. Bölümümüzdeki hocalarımız da dahil tespit ettiğimiz yaklaşık 100 hocadan 25 hocamız bu davetimize icabet etti ve makalelerini bir bir gönderdiler. Ancak bu arada aralarından bazı hocalarımız zamanlarının olmadığını ama armağana bir yazı vermeyi çok arzu ettiklerini ve bunu bir vefa borcu olarak gördüklerini söyleyerek beklememizi ısrarla rica ettiler. Bu sırada hocamızın tahmin ettiğimiz süreden önce emekli olması bizdeki özellikle de öz eleştiri yapmak gerekirse bendeki motivasyonu düşürdü. 2013 yılının Ekim ayında başladığımız bu proje yukarıda bahsettiğim sebepler yüzünden 2016 yılının Haziran ayına kadar devam etti. Bu tarihe kadar tarafımıza ulaştırılan bütün çalışmaları kullanarak elinizdeki bu kitabı oluşturduk. Bu eseri Ötüken Yayınevi'nin çıkarmasını istediğimiz için daha önce yayınevi yetkilisi ile konuştuğumuz gibi Mayıs 2016'da teslim ettik. Ancak 15 Temmuz sürecinin yaşanması yayını bir yıl daha geciktirdi ve

böylece 2015 yılının Şubat ayında çıkarmayı planladığımız bu armağan kitap 2017 yılının Ekim ayını buldu. Bu gecikme dolayısı ile hocalarımızdan bizleri hoş görmelerini ve anlayışla karşılamalarını rica ediyorum.

Armağan kitap için gelen makaleler İslam Öncesi Türk tarihi ile Türkistan tarihine ışık tutacak orijinal çalışmalar olmaları açısından çok kıymet arzetmektedirler. Makeleleri konularına göre kronolojik olarak vermenin uygun olacağını düşünerek İslam öncesinden günümüze getirmeye çalıştık. Ayrıca bütün makalelerde aynı bilimsel teknikleri kullandık. Ben bir kez daha yazıları ile bizlere destek veren, sürenin uzamasına rağmen neden çıkmıyor diye herhangi bir sitem, serzeniş ve eleştiride bulunmayan hocalarıma şükranlarımı sunup, emekleri için çok teşekkür ederken; şahsî problemlerini öne sürerek yazı vermeyen veya yazılarını çekenleri de tarihin adil mahkemesine havale ediyorum.

Armağan kitabın her aşamasında gece-gündüz demeden bana her türlü desteği veren Araş. Görev. Fatma Aysel Dıngıl Ilgın'a ve Ötüken'in değerli çalışanlarına da teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof.Dr. Muallâ Uydu Yücel

İstanbul, Ekim 2017

Önce İnsan:
İlmî Rehberim, Hocam, Manevî Babam
Prof. Dr. Abdülkadir Donuk

1985 yılının Ekim ayında İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümüne başladığım zaman birinci sınıfta bazı dersler zorunlu bazı dersler seçmeli idi. Zorunlu dersler hocalara imzalatılmazken seçmeli dersler hangi hocadan alınmışsa o hocaya imzalatılırdı. Ben de birinci sınıfta Doç.Dr. Abdülkadir Donuk'un verdiği Genel Türk Tarihi Bibliyografyası dersini seçmeli olarak almıştım. 317 Numaralı odaya ilk girişim ve hocayı ilk görüşüm bu dersi aldığımı hocaya imzalatmak içindi. 4 Yıllık eğitim hayatımda hocamın bütün derslerini aldım, sürekli okuma ve araştırmalar yaparak istekli olduğumu gösterdim. Hocam da bendeki bu azmi ve gayreti gördü. Öyle ki daha 3. Sınıf öğrencisi iken Aydınlar Ocağı'nda Türk'ün İslam'la Bütünleşmesi adında oturum başkanlığını kendisinin yaptığı bir konferans verdirdi.

1989 Yılında mezun olduğumda vedalaşmak için odasına gittiğimde bana "otur" dedi ve "Hocası rahmetli Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu'nun kendisine "buraya bayan alma" diye bir vasiyeti olduğunu", ancak benim çok çalıştığımı, bunu hak ettiğimi belirterek "şu anda Türkiye'de 50.000 akademisyen var ve ben bunların arasında seni de görmek istiyorum, o yüzden senin için bir kadro istedim. Git İngilizceni hallet, Eylülde sınava gireceksin" dedi. Burada yazamadığım, beni taltif eden güzel cümlelerle uğurladı. Yaşadığım sonsuz mutluluğu tarif etmem çok zor.

Fakültede işe başladığım ilk gün beni karşısına alarak nasıl bir asistan istediğini misallerle anlattı. Aklımda kalan en önemlisi şu idi ve bunu sizinle paylaşmak isterim: "Hoca (İ. Kafesoğlu) her gün saat 9'da gelirdi ve geldiğinde odada birisinin olmasını isterdi, o yüzden de vaktinde gelmemizi söylerdi. Bir gün, kızım Ülkü çok küçükken bir gece ansızın hastalandı ve onu doktora götürdüm, eve geldiğimde sabaha karşı idi ve uyandığımda saat 9'u geçiyordu

hemen evden çıktım, ki o sırada Fatih'te oturuyordum. Fakülteye geldiğimde saat 9.30'a geliyordu hocanın tarih koridorunda bir aşağı bir yukarı elinde çantası ile yürüdüğünü gördüm koştum 317 numaralı odanın kapısı kilitli idi, açtım. Yanıma geldi ve "Kadir bir daha olmasın" dedi". Ben bu hadiseden üzerime düşeni çıkardım ve gerek hocayla oturduğum dönemde gerekse daha sonraki dönemde hep hocadan önce gelmeye gayret ettim. Hocam, hocasından fakültedeki odanın kapısının daima açık olması usûlünü devraldığı için çalıştığı yıllar boyunca kendisi de fakülteye gelmediği zamanlarda bir arkadaşımızın kendi odasında oturmasını istemiştir.

4 Ekim 1989 Tarihinde hocamla başlayan meslek yaşamım 16 Ocak 2015 tarihinde son buldu. Dile kolay; tam 26 yıl hayatımın her aşamasında bana destek veren, çok iyi yetişmem için elinden gelen her şeyi maddî-manevî olarak yapan ve arkamda daima büyük bir dağ olarak gördüğüm hocamla resmî olarak yolun sonuna geldiğimi, Anabilim Dalımızı 10 Ocak 2015 tarihinde toplayarak yaptığı veda konuşmasını duyduğumda acı bir şekilde derinden hissederek öğrendim. Gözyaşları içerisinde bu 26 yıl film şeridi gibi gözlerimin önünden geçerken yaşadığım üzüntüyü kelimelerle ifade etmem çok zor.

Geriye dönüp baktığımda hocamı 46 yıllık çalışma hayatı boyunca bir taraftan akademik çalışmalarını yaparken (ki Türk Devletlerinde İdarî-Askerî Unvan ve Terimler adlı çalışması bugün dahi orijinalliğini devam ettiren ve bu konuda gerek yuriçinde gerekse yurtdışında referans olarak kullanılan ve üzerine yeni bir çalışmanın yapılmadığı çok önemli bir eserdir), diğer taraftan Türk gençlerinin ve Milletinin şuurlanması, tarih bilincine sahip olmaları için her ortamda faaliyetlerde bulunmuş, Türk Milleti'ni gelecek yıllara taşıyacak gençlerin iyi bir şekilde eğitilmesi için çok fazla mesai harcamıştır. Yine hocamız 1986 yılında devraldığı Anabilim Dalı Başkanlığı süresince anabilim dalımızın akademik olarak güçlenmesi için çok uğraşmıştır. Bize her defasında Tarih Bölümü içerisinde en zor anabilim dalının Genel Türk Tarihi olduğunu, zira bu sahada çalışma yapabilmek için en az bir ana kaynak dili ile bir batı dilini bilmemiz gerektiğini söylemiştir ki, son zamanlarda bunun mutlaka iki ana kaynak dili olması gerekliliğinin ortaya çıktığını belirtmeye başlamıştır. Ayrıca bir tarihçi için en önemli olan bir diğer konunun ise kaynakları çok iyi bilmek gerektiğini söylemiş ve konularına göre kitapları kataloglama yapmamız gerektiğini, bunun çok meşakkatli bir iş olduğunu ama insanı iyi bir ilim adamı yaptığını ısrarla ifade etmiştir. Yaptığımız sohbetlerde sayımızın en az 12 kişi olması gerektiğini hep söylemiş, bunu gerçekleştirmeye gayret ettiğini, ancak elinde olmayan sebeplerle bazı arkadaşların ayrılmak zorunda kal-

dıklarını da üzüntü içerisinde belirtmiştir. Hoca 46 yıl boyunca her biri farklı üniversitelerde onlarca akademisyen ve binlerce öğretmen yetiştirmiştir.

Hocam annesine de son derece düşkündür. Bir defasında annesi ile ilgili bir anısını şöyle anlatmıştı: Biz 8 kardeş idik ve hepimiz ondan ilgi ve sevgi bekliyorduk. Bir gün bir komşumuz anneme "Gülhanım çocuklarından en çok hangisini seviyorsun" diye sormuş o da "hangisi hasta ise en çok onu seviyorum" cevabını vermiş. Hocam annesi alzaimer hastası olduğunda çok üzülmüştü, her hafta sonu Ankara'ya gidiyordu. Bir hafta sonu sanıyorum Mart ayı idi ki Mayısta annesi vefat etmişti, fakülte'de görüştüğümüzde "Mualla kızım annem beni ilk defa bu hafta tanımadı" diyerek üzüntüsünü çok açık bir şekilde göstermişti. Hocam evlâtlarına da son derece düşkün bir babadır. Nitekim Anabilim dalında yetiştirdiği herkes yaşadığı örneklerle bunun birer canlı şahididir. Meselâ kızı Ülkü İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazandığında dersleri sabah saat 8'de başladığı için 4 yıl boyunca haftada 5 gün kızını getirmiştir ki, hoca o sırada Şehremini'de oturuyordu. Şimdi de torunlarına olan düşkünlüğü ile hafızalarda yer edinmiştir. Bu arada Hocamın spora çok düşkün ve koyu bir Galatasaraylı olduğunu söylemeden geçmeyeyim. Galatasaray'ın kazandığı günlerde çok neşeli olur ve diğer takımdan olan hocalarımızla çeşitli sözlü şakalar yapardı. Fakültede bir spor takımı kurmuştur ki, bu takım benim bildiğim 20 yıldır her Çarşamba futbol oynamaktadır.

Hocam bana ve anabilim dalındakilere daima bir evlâdı gibi davranmış, bunu hitaplarında bizlere "oğlum" veya "kızım" diyerek göstermiştir. Benimle konuşurken söylediği "kızım" hitabının içten geldiğini bilmek benim en büyük sevincim olmuştur. Hoca disiplini sever, ondan taviz vermezdi. Resmi yazışmalarda belgede yanlış bir şey varsa onu hemen düzelttirirdi. Anabilim Dalında daktilo maalesef benim işimdi, o yüzden dilekçeleri yazarken titiz davranır, ama yine de zaman zaman çok dikkat etmeme rağmen hata yapmaktan kaçınamazdım. Son kontrolü yapıp masasına koyduğumda göremediğim yanlışlığı hemen eli ile gösterir ve "bunu düzelt" derdi. Eskiden daktilo yazmak zordu üstelik çoğaltmak için karbon kağıt kullanırdık. Ben onlarca dilekçeyi yeniden yazdığımı dün gibi hatırlıyorum. Hocamın titizliği yüzünden ilk elektronik daktilolar çıktığında o günün parası ile 580.000 lira verip almıştım, zira bu daktiloların silme şeridi vardı ve hata yaptığınızda onu silebiliyordunuz. Bu benim için o günün şartları içerisinde bir anlamda en büyük mucize idi.

Bana hocanı anlat derseniz size hocamı tek kelime ile şöyle anlatırım: "her yönüyle insan ve adam gibi adam". Bunu açmamı isterseniz hocam hayatımda gördüğüm en yardımsever insandır, kendisinden yardım isteyen herkese

yardımeder. Bu özelliğinden dolayı da tanıdığım insanlar arasında yardımının geçmediği insan yok gibidir diyebilirim. Sahip olduğu fikir ve davası için her dönemde dik durmayı bilmiştir.

Yukarıda çok kısaca sizlere hocamı anlatmaya çalıştım, ama biliyorum ki yolu bir yerde hocamla kesişen, onu tanıma bahtiyarlığına eren herkes onun hakkında çok daha fazla söylenecek sözün olduğunu bilir. Ben hocamın yanında büyüdüm, sohbetlerinde hayat karşısında nasıl bir yol izlemem gerektiğini anlattığı misallerden dersler çıkararak öğrendim, onun millî ve manevî dünyamıza ait düşüncelerinin takipçisi olmam gerektiğini kavradım ve elimden geldiğincede uygulamaya çalıştım.

Hocam! daima insanlığınız ile bize örnek oldunuz, yolumuzu açtınız, ulu bir çınar gibi, bir dağ gibi hatamızda-doğrumuzda sürekli arkamızda durdunuz. Bizde hakkınız çok biliyorum, hakkınızı helâl ediniz. Bilin ki, Anabilim Dalında sizden bayrağı devralmış birisi olarak Türklük sevgisi ile Türk milletine hizmet bu kürsüde ben olduğum sürece devam edecektir. Saygıyla, sevgiyle, minnetle, bundan sonraki hayatınızda size sağlıklı, mutlu ve huzurlu nice yıllar diliyorum.

Kızınız
Prof.Dr. Muallâ UYDU YÜCEL

Millî ve Manevî Değerlerin Savunucusu Prof.Dr. Abdülkadir Donuk

Abdülkerim ÖZAYDIN*

Muhterem hocamız Prof. Dr. Abdülkadir Donuk Bey'i 1972-73 öğretim yılından beri yani 42-43 yıldır tanıyorum. Aramızdaki sevgi, saygı ve dostluğa dayanarak değerli hocamız hakkındaki bazı kanaat ve düşüncelerimi kısaca size arz etmek ve sizlerle paylaşmak istiyorum.

1- İnsan Olarak Abdülkadir Bey

Abdülkadir Bey son derece mütevazı, nazik, dürüst, cesur, mert, mücadeleci, vatan ve millet sevgisi ile dolu, inandığı davayı her zemin ve zamanda savunabilen, medeni cesareti son derece yüksek bir insandır. O bütün beşeriyeti Allah'ın yarattığı en şerefli varlık olarak görür ve insanlar arasında asla ayrım yapmazdı. İnsanların dertleri ile hemdert olur, onlara yardımcı olmak için âdeta çırpınırdı.

2- Hocaları ve Öğrencileri ile İlişkileri

Abdülkadir Bey büyüklerine ve hocalarına karşı son derece saygılıdır. O hayatı boyunca hocalarından bir şeyler öğrenmek için çalışmıştır.

Özellikle Umumî Türk Tarihi Kürsüsü Başkanı olan hocası, merhum İbrahim KAFESOĞLU'nun, onun hayatında, fikir ve ideallerinin oluşumunda müstesna bir yeri vardır. Abdülkadir Bey, Hz. Ali'nin "Bana bir harf öğretenin kölesi olurum" vecizesini düstur edinerek bütün hocalarına ve özellikle İbrahim Kafesoğlu hocamıza bir ibadet vecdi ve coşkusu içinde hizmet etmiştir. Abdülkadir Bey kürsü başkanı olduktan sonra da yakın mesai arkadaşlarının kaynak dillerini öğrenmeleri ve iyi birer ilim adamı olarak yetişmeleri için

* Prof.Dr. İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü, ozaydina@istanbul.edu.tr

samimi olarak çalışmış, onlara maddî ve manevî açıdan destek olmuş ve rehberlik etmiştir.

Abdülkadir Bey'in öğrencileri ile ilişkilerine gelince;

Şahsen Tarih Bölümü'nde öğrencilerle onun kadar yakından ilgilenen bir başka hoca daha görmedim diye düşünüyorum. Abdülkadir Bey derslerini asla ihmal etmez, öğrencilerine daima sevgiyle yaklaşır, onların maddî ve manevî sorunlarıyla yakından ilgilenirdi. Öğrencilerinin daha fazla başarılı olmaları için elinden geleni esirgemezdi. Bu yönü ile onun öğrencileriyle olan ilişkilerini Hoca-Öğrenci ilişkisi kadar Baba-Evlât ilişkisi olarak da değerlendirebiliriz. Bu sebepten dolayı Abdülkadir Bey öğrencileri tarafından "Babacan Hoca" olarak tanıtılır.

3- Aile Reisi Olarak Abdülkadir Bey

Hiç şüphesiz, hocamızın ailesi içindeki rolünü benden daha iyi bilen ve daha iyi takdir eden arkadaşları olacaktır. Ancak şu kadarını söylemeliyim ki, Abdülkadir Bey iyi bir aile reisi, şefkatli bir baba, merhamet ve sevgiyle dolu bir dededir. Hocamız hem çocuklarının hem de torunlarının eğitimiyle yakından ilgilenmiş ve onların vatana ve millete liyakat ile hizmet edecek insanlar olarak yetişmeleri için çalışmıştır.

Oğlu Bilge, İstanbul Üniversitesinde Öğretim Üyesi bir meslektaşımız, kızı Ülkü ise iyi bir avukat olarak ülkemize hizmet etmektedirler. Hocamızın ilk ve ortaöğretimdeki torunlarının eğitimiyle de yakından ilgilendiğini belirtmeliyim.

4- Bir Akademisyen Olarak Abdülkadir Bey

Abdülkadir Bey günümüzde Türk millî kültürünü, İslâm öncesi Türk tarihini, İslâmi devir Türkistan Türk tarihini ve Türk Devlet teşkilatını en iyi bilen ilim adamlarından biridir. Yakın mesai arkadaşlarının bu konuda daha geniş bilgi vereceklerini düşünerek Abdülkadir Bey'in ilmî yönü hakkında bunları söylemekle yetinmek istiyorum.

5- Millî ve Dinî Değerlere Bağlılığı

Hocamız herkesin bildiği gibi samimi bir milliyetçi olarak temayüz etmiştir. Hocamız Türk dünyasının, Türk Milleti'nin ve Türk vatanının bölünmez bütünlüğünü, her vesileyle, her zemin ve zamanda savunan bir ilim adamıdır. Öğrencilerinin bayrak, vatan ve millet sevgisini benimseyen gençler olarak yetişmesi onun en büyük idealidir.

Abdülkadir Bey milliyetçilik anlayışında rahmetli hocamız İbrahim Kafesoğlun'nun fikirlerinden büyük ölçüde etkilenmiştir. Ona göre Türk Milliyetçiliği, Türk dilinden, Türk töre ve ahlâkından, evrensel İslâm anlayışından, tarih şuurundan ve bütün bunların fiilî hayattaki tezahüründen oluşan Türk millî kültürünü sevmek ve yaşatmak ülküsünden ibarettir. Türk Milleti ancak kendi millî kültür hazineleri üzerine eğilmek, Türk –İslâm düşüncesini işlemek ve millî seciyeyi kuvvetlendirmek suretiyle hamleler yapabilir.

Abdülkadir Bey rahmetli hocamız İbrahim Kafesoğlu'nun *"Yalnız hakikat ebedidir. Sinesinde ebedî hakikat cevherini saklayan milliyetçilik duygusu insanlık ortamında yeşerir, hak ile gelişir, hürriyet adlı çiçekler verir, kültür ve medeniyetler onun meyveleridir. Dünya durdukça yeryüzünde nasıl meyve ve çiçekler mevcut olacaksa, bir mücevher saflığını ve değerini muhafaza eden Türk Milliyetçiliği de var olmaya devam edecektir. Ölümsüzlüğün sırrına ermiş bir değeri yok etmek mümkün müdür?"* Şeklinde ifade ettiği milliyetçilik anlayışını aynen benimsemiştir.

Rahmetli İbrahim Kafesoğlu hocamız gibi Abdülkadir Bey de Türk Milliyetçiliğinin Türk-İslâm terkibi halinde anlaşılmasından yanadır. Buna göre Türk Milliyetçiliğinin asla feda edilemeyecek unsurları arasında Türk dili, Türk tarihi, Türk kültürü ve bunların hepsinin üstünde ve hepsini kucaklayan İslâm dini vardır.

Abdülkadir Bey aynı zamanda samimi ve mütedeyyin bir müslümandır. İslâmiyet aleyhindeki fikir ve eylemlere karşı en sert tepkiyi hocamız vermiş, millî ve manevî değerlerimizin yılmaz bir savunucusu olmuştur.

Hiç şüphesiz İslâmiyet'in Türk tarihinde seçkin bir yeri vardır. Merhum İbrahim KAFESOĞLU hocamız ve Abdülkadir Bey'e göre de Türklerin İslamiyet'e girişleri dünya tarihinin seyrini değiştiren en önemli olaylardan biridir. Müslüman Türkler çok kısa bir zaman içerisinde İslâm'ın bayraktarlığını üstlenmişler, Bizans İmparatorluğu'nun ve Haçlıların İslâm dünyasını hedef alarak gerçekleştirdikleri saldırılara karşı göğüslerini siper etmişlerdir. Türkler tarih boyunca çeşitli dinlere girmişlerse de bunlar hep mahalli nitelikte kalmış, buna karşılık Türk töre ve karakteriyle uygunluk arz eden İslâmiyet Türklerin millî dini olmuştur.

Kısacası Abdülkadir Bey, Türklük gurur ve şuuru ile İslam ahlâk ve faziletini ihya etmek isteyen bir gönül eridir. Muhterem hocamıza bundan sonraki hayatında ailesi, çocukları, torunları ve sevdikleriyle birlikte sağlık ve afiyet içinde daha nice yıllar dilerim.

Prof. Dr. Abdülkadir Donuk'a Veda Dersi

Anabilim Dalı olarak hocamıza emekliye ayrılması dolayısı ile 5 Mayıs 2015 tarihinde Edebiyat Fakültesi Amfi 5'de bir veda programı düzenledik. Programımıza başta ailesi, bölüm hocalarımız, Fakültenin her bölümünden hocalar, mezun öğrencilerimiz ile halen öğrenimlerine devam eden öğrencilerimiz büyük bir teveccüh gösterdiler. Programımız sunuculuğuda üstlenen Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı Başkanı Prof.Dr. Muallâ Uydu Yücel'in, hocamızın hayatını slaytlar eşliğinde anlatması ile başladı ve hemen akabinde kürsüye o dönem Edebiyat Fakültesi Dekanı olan Prof.Dr. Mustafa Özkan çağrıldı. Prof. Dr. Mustafa Özkan hocamız ile ilgili güzel anılarını bizlerle paylaştıktan sonra, "bugüne kadar pek çok veda dersi ve programına katıldım ama ilk defa amfi 5'in bu kadar hınca hınç dolu olduğuna şahit oldum ki o da Abdülkadir hocamıza karşı duyulan sevgiden kaynaklanmaktadır" sözü amfide bulunanlardan büyük bir alkış aldı. Prof.Dr. Muallâ Uydu Yücel daha sonra kürsüye Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı Başkanı Prof.Dr. Abdülkerim Özaydın'ı çağırdılar. A.Özaydın, Abdülkadir Donuk hocanın ilme yaptığı katkıları çok güzel bir şekilde özetleyerek, bu katkıların neler olduğundan bahsetti. Konuşmasından sonra kürsüye Prof. Dr. O.Fikri Serkaya geldi ve hem meslektaş hem de hemşehrisi olan Ceyhanlı Abdülkadir Donuk ile yaşadıkları anılarını anlattı.

Kaza geçirdiği için yürümekte zorlanan Prof.Dr. Gülçin Çandarlıoğlu hocamızda kürsüye çıkarak kardeş Abdülkadir Donuk'u anlattı ve özellikle aile hayatına dair bilgiler verdi. Gülçin Hoca'dan sonra kürsüye aileden biri, oğlu Doç.Dr. Bilge Donuk çıkarak baba A.Donuk'u bizlere anlattı. Nasıl koyu bir Galatasaraylı olduğunu, her yıl Türkiye'nin değişik yerlerini kendilerine göstermek için nasıl çaba harcadığını espritüel bir dille bizlerle paylaştı.

Daha sonra kürsüye yetiştirdiği öğrencilerden Prof.Dr. Ahmet Taşağıl, Prof. Dr. Okan Yeşilot ve Yrd. Doç. Dr. Murat Arabacı çıkarak, Abdülkadir Hocamız hakkındaki duygu, düşünce ve hatıralarını bizlerle paylaştılar. Veda programımız hocamıza takdim edilen çeşitli hediye ve fotoğraf çekimleri ile sona erdi.

Anabilim Dalı olarak çok muhterem hocamız Prof.Dr. Abdülkadir Donuk'a bundan sonraki yaşamında sağlık, mutluluk, huzur ve başarılar diliyor, kendisinden devraldığımız ilim adamlığı ahlâkını ve anabilim dalımızı ilmî araştırmalarla daha ileriye götürme azmini devam ettirmeye çalışacağımıza söz veriyoruz.

Genel Türk Tarihi
Anabilim Dalı Öğretim Üyeleri